

Национальный центр научно-технической информации, 2016. – 212 с.

3. Єршова Н.Ю. Розвиток методологічних основ формування інтегрованої звітності // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. – 2016. – Вип. 1 (1). – С. 451–459.

4. Костирко Р.О. Інтегрована модель звітності компаній // Фінансова система України: Проблеми та перспективи Розвитку в умовах трансформації соціально-економічних відносин: збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (16-18 травня 2013 р., м. Севастополь). – Сімферополь: ТНУ ім. В.І. Вернадського, 2013. – С. 147–149.

5. Кузіна Р.В. Формування системи корпоративної звітності: теорія, методологія та організація: дис. ... докт. екон. наук: 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит». – Одеса, 2016. – 591 с.

6. Фатеева Т. Н., Топрова С. А. Информационная открытость бизнеса через призму нефинансовой отчетности // Научно-методический электронный журнал «Концепт». – 2015. – Т. 13. – С. 3566–3570. – URL: <http://e-koncept.ru/2015/85714.htm>.

УД 657.1:336.76

Гончаренко О.О.,

к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування,
ЧННІ ДВНЗ «Університет банківської справи»

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК НЕБАНКІВСЬКИХ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ: ВИМОГИ ІСНУЮЧОЇ ПАРАДИГМИ

Облікове інформаційне поле, що генерує бухгалтерську інформацію, є невід’ємною структурною складовою економічного інформаційного простору. Глобалізація, науково-технічний прогрес, зміни в структурі фінансово-економічних відносин спричиняють істотно нові потреби користувачів системи управління до інформації, сформованої системою бухгалтерського обліку, та здійснюють безпосередній вплив на розвиток бухгалтерського обліку як сфери наукових знань і практичної діяльності.

У зв’язку з цим, останніми роками триває дискусія щодо перегляду діючої парадигми бухгалтерського обліку із врахуванням нових вимог, що висуваються до цієї системи в сучасних економічних умовах.

Слово парадигма походить від грецького *παράδειγμα*, яке має кілька, схожих за своєю суттю, варіантів перекладу: 1) зразок, модель, 2) приклад, 3) наочне підтвердження, доказ, 4) повчальний приклад, урок, 5) подоба, зображення. У праці «Структура наукових революцій» (1962 р.) Томас Кун визначає наукову парадигму як вказівку на те, «що деякі узвичаєні приклади фактичної практики наукових досліджень – приклади, що містять закон, теорію, їхнє практичне застосування та необхідне обладнання, у сукупності дають нам моделі, з яких виникають конкретні традиції наукового дослідження» [1]. Використавши «концепцію наукових революцій» Т. Куна, М.К. Уеллс в 1976 р. у праці «A Revolution in Accounting Thought?» ввів поняття парадигми в бухгалтерський облікт здійснив їх класифікацію [2].

У сучасних наукових працях автори, як правило, вказують на нагальну необхідність перегляду наявних парадигм бухгалтерського обліку та пропонують власний підхід до їх формування. Позиції вчених щодо формування різних парадигм є слушними та відображають актуальні напрямки видозмін у бухгалтерському обліку. При чому, жодна з нових парадигм не заперечує існування іншої, а, швидше, доповнює, розширює і дає основу для дискусій і розвитку бухгалтерського обліку.

Діюча парадигма бухгалтерського обліку характерна тим, що поширюється на усіх суб'єктів господарювання відповідного періоду. Одночасно специфіка діяльності небанківських фінансово-кредитних установ обумовлює необхідність визначення особливостей сучасної парадигми бухгалтерського обліку в контексті теорії фінансового посередництва.

Розвиток бухгалтерського обліку відбувається на основі єдності двох рівнів пізнання: теоретичного (сфера наукових знань) і емпіричного (практична діяльність (практика)), які «між собою взаємодіють, взаємовпливають і є діалектично пов'язаним протилежностями, що перебувають як у стані відповідності та гармонії, так і дисгармонії, конфлікту, конфронтації тощо» [3]. При чому, теорія і методологія формують теоретичний рівень пізнання (сферу наукових знань), а методика і організація є проявом бухгалтерського обліку як практичної діяльності (емпіричний рівень). Відповідно, парадигмою бухгалтерського обліку небанківських фінансово-кредитних установ є ті загальні положення теорії, методології, методики і організації бухгалтерського обліку з врахуванням особливостей теорії фінансового посередництва, в які вірить певна спільнота людей у певний період часу.

Специфіка діяльності небанківських фінансово-кредитних установ, як фінансових посередників, має вплив на систему бухгалтерського обліку на обох рівнях пізнання. Однак, на теоретичному рівні пізнання вплив проявляється в зміщенні акцентів, посиленні або послабленні значення, модифікації певних компонентів, таких як об'єкти, завдання, функції, принципи, методи бухгалтерського обліку. Емпіричний рівень повністю залежить від особливостей діяльності суб'єктів господарювання, зберігаючи при цьому узгодженість зі сферою наукових знань (теоретичний рівень).

Перехід небанківських фінансово-кредитних установ на застосування міжнародних стандартів фінансової звітності, необхідність узгодження системи бухгалтерського обліку та звітності з вимогами Директив Європейського Союзу, національні законодавчі зміни, безумовно, здійснюють вплив на існуючу парадигму бухгалтерського обліку. При цьому одним із визначних питань є конвергенція в одному суб'єкті функцій звичайного суб'єкта господарювання та фінансової установи. Це, в свою чергу, призводить до виділення специфічних об'єктів обліку, що пов'язані з трансформацією власних і залучених коштів у процесі надання фінансових послуг.

Взаємозв'язок між рівнями пізнання існуючої парадигми щодо об'єктів бухгалтерського обліку досягається шляхом «концептуальної реконструкції», яка являє собою «цілеспрямований інформаційний процес, у ході якого відтворюються і організовуються факти господарського життя (об'єкти

бухгалтерського обліку) за допомогою спеціальної мовної системи, що дозволяє найпростішим способом і з необхідною повнотою описувати їх» [4]. Таким чином, парадигма бухгалтерського обліку модифікується під впливом виділених особливостей, формуючи специфічний теоретико-методологічний каркас для вказаних установ. Одночасно залишаються спільними характерні для сучасної парадигми проблеми бухгалтерського обліку. Зокрема, потребують вирішення проблеми достовірної та справедливої оцінки стану та фінансових результатів небанківських фінансово-кредитних установ.

Список використаних джерел

1. Кун Т. Структура научных революций. С вводной статьей и дополнениями 1969 г. – М.: Прогресс, 1977. – 300 с.
2. Wells M.C. A Revolution in Accounting Thought? //The Accounting Review. – July, 1976. – Vol. 51. – No. 3. – P. 471–482 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.jstor.org/stable/245459>
3. Філософія : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. П. Щерба, В. К. Щедрін, О. А. Заглада; За заг. ред. С. П. Щерби. — К. : МАУП, 2004. — 216 с.
4. Соколов Я.В. Основы теории бухгалтерского учета. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 496 с.

УДК 657.372.01

Заяць М.Я.,

к.е.н., викладач кафедри обліку та фінансів,
Івано-Франківський навчально-науковий інститут менеджменту
Тернопільського національного економічного університету

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРОВАНОЇ ЗВІТНОСТІ

Визначальною подією, яка сприяла широкому поширенню концепції інтегрованої звітності в світі стало формування у 2010 р. Комітету з міжнародної інтегрованої звітності (IIRC), який є глобальним об'єднанням регуляторів, інвесторів, підприємств, представників провідних професійних облікових і національних урядових організацій. Його основним завданням є створення такої системи звітності, яка б стала загальноновживаною нормою та забезпечила ефективну комунікаційну взаємодію між суб'єктами створення вартості та користувачами такої інформації, що має в кінцевому випадку стати новою парадигмою розвитку облікової системи підприємства. У 2012 році IIRC випустила прототип концептуальної основи з інтегрованої звітності, а у 2013 – Проект міжнародного формату інтегрованої звітності <IR>. На сьогодні даний проект, незважаючи на його не повністю легалізований статус, виступає основоположним нормативним документом, який визначає змістовне наповнення та організаційні засади складання інтегрованої звітності підприємств.